

Obsah

1.	ÚVOD	11
1.1	Termická energie	11
1.2	Aktivační energie	13
1.3	Fotochemická energie	15
1.4	Souhrn	17
1.5	Úlohy	18
2.	TERMICKÉ PŘESMYKY A ELIMINACE.	19
2.1	Úvod	19
2.2	Copeho přesmyk	20
2.3	Divinylcyklopropany	21
2.4	Degenerované Copeho přesmyky	23
2.5	Stereochemie	25
2.6	Claisenův přesmyk	27
2.7	<i>para</i> -Claisenův přesmyk	28
2.8	Jiné obměny Copeho přesmyku	31
2.9	Cyklické eliminační reakce	32
2.10	Pyrolýza esterů	32
2.11	„Enová“ reakce	34
2.12	Pyrolýza homoallylalkoholů	36
2.13	Keton-enoetherové rovnováhy	37
2.14	„Enová“ reakce se sírou a dusíkem.	39
2.15	Jiné pyrolytické eliminace	40
2.16	Pyrolýza halogenidů.	40
2.17	Úlohy	41
	<i>Literatura</i>	
3.	FOTOCHEMICKÁ EXCITACE.	45
3.1	Úvod	45
3.2	Absorpce světla	45
3.3	Experimentální techniky	47
3.4	Elektronové přechody	49
3.5	Jabloňského diagramy	50

3.6	Mezisytemový prechod	53
3.7	Prenos energie	54
3.8	Excitace z hlediska molekulových orbitalu	56
3.9	Geometrie excitovanych stavu	61
3.10	Ulohy	62
	<i>Literatura</i>	
4.	UVOD DO STUDIA FOTOCHEMICKYCH REAKCI	64
4.1	Uvod	64
4.2	Reaktivita elektronove excitovanych ketonu	64
4.3	Znazorneni excitovanych stavu ketonu	65
4.4	Stepeni α	66
4.5	Prenos vodiku γ	68
4.6	Fotoredukce	70
4.7	Paternova-Buchiho reakce	71
4.8	Reaktivita ketonu v excitovanem stavu $\pi\pi^*$	74
4.9	Fotochemie α,β -nenasycenych ketonu	75
4.10	Fotochemie olefinu	78
4.11	Konjugovane olefiny	81
4.12	Fotochemie aromatickych sloucenin	87
4.13	Ulohy	91
	<i>Literatura</i>	
5.	STUDIUM MECHANISMU FOTOCHEMICKYCH REAKCI	93
5.1	Uvod	93
5.2	Detekce meziproduktu	94
5.3	Fotochemie pri nizkych teplotach	98
5.4	Kvantovy vutzelek	100
5.5	Senzibilace	101
5.6	Zhaseni	103
5.7	Emisni spektroskopie	107
5.8	Ulohy	109
	<i>Literatura</i>	
6.	SYMETRIE MOLEKULOVYCH ORBITALU A STEREOCHEMIE SOUČINNÝCH MONOMOLEKULÁRNÍCH REAKCI	111
6.1	Uvod	111
6.2	Elektrocyclicke reakce	111
6.3	Stereochemie elektrocyclickych reakci	113
6.4	Symetricke vlastnosti molekulovych orbitalu	116
6.5	Symetricky rizené elektrocyclicke reakce	120
6.6	Sigmatropni reakce	131
6.7	Priklady stereochemie sigmatropnich reakci	136

6.8	Jiný přístup vycházející z vlastností molekulových orbitalů	140
6.9	Úlohy	144
	<i>Literatura</i>	
7.	CYKLOADICE	146
7.1	Úvod	146
7.2	Klasifikace cykloadičních procesů	146
7.3	Orbitalová symetrie a cykloadice	151
7.4	Porovnání součinné a nesoučinné cykloadice	157
7.5	Cykloadice typu $\pi_2 + \pi_2$	159
7.6	Cykloadice typu $\pi_2 + \pi_4$	167
7.7	Dienová komponenta Dielsovy–Alderovy reakce.	168
7.8	Dienofilní reaktivita	170
7.9	Orientační efekty při Dielsových–Alderových reakcích	172
7.10	Katalýza Dielsových–Alderových reakcí	172
7.11	Zpětná Dielsova–Alderova reakce	173
7.12	Stereochemie Dielsovy–Alderovy reakce	175
7.13	1,3-Dipolární adice	178
7.14	Úlohy	182
	<i>Literatura</i>	
	<i>Rejstřík</i>	185